

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **ZDERT s.r.o.**, IČO 052 94 461, se sídlem Miroslavské Knínice 67, zast. Mgr. Pavlem Jakimem, advokátem, se sídlem Velké náměstí 116/7, Písek, proti žalované: **Okresní správa sociálního zabezpečení Znojmo**, se sídlem Vídeňská třída 701/31, Znojmo, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 21. 4. 2021, č. j. 29 A 32/2021 - 65,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 21. 4. 2021, č. j. 29 A 32/2021 - 65, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Přehled dosavadního řízení

[1] Žalobce se u Městského soudu v Praze žalobou na ochranu před nezákonným zásahem domáhal určení, že postup žalované spočívající ve vyřazení podání žalobce ze dne 17. 2. 2020 (opravný přehled o výši pojistného za měsíc listopad 2019 ve formátu xml), učiněného datovou zprávou ID 753962210 byl nezákonným zásahem. Žalobce byl dne 22. 2. 2020 žalovanou vyrozuměn, že jeho podání nebude zpracováno, a má za to, že tento postup žalované byl nezákonný. Sdělený důvod, že dřívější podání přehledu o výši pojistného za měsíc listopad 2019 nebylo nalezeno, označil žalobce za zjevně nesmyslný, protože řádný přehled o výši pojistného za měsíc listopad 2019 byl podán 8. 12. 2019 a žalovaná jej má k dispozici. Žalobce upozornil, že v důsledku nezákonného postupu je po něm vymáhán nedoplatek na pojistném, který ale ve skutečnosti neexistuje.

[2] Městský soud v Praze usnesením ze dne 10. 2. 2021, č. j. 8 A 7/2021 - 29, věc postoupil Krajskému soudu v Brně, který žalobu nadepsaným rozsudkem zamítl. Krajský soud shledal, že v posuzované věci byly splněny podmínky stanovené v § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a ve věci rozhodl bez jednání. Z obsahu správního spisu krajský soud zjistil, že v reakci na elektronické podání opravného přehledu o výši pojistného ze dne 17. 2. 2020 byla žalobci do datové schránky doručena 20. 2. 2020 automatizovaná

odpověď žalované. Předmětem této zprávy byla informace, že podání žalobce obsahovalo chybu, v jejímž důsledku bylo toto podání vyhodnoceno jako neúčinné. Chyba byla popsána kódem „112 – Podání, které má být stornováno (13A739F9D1B040CA29EE189F73946C5) nebylo nalezeno“. Žalobce byl následně opětovně informován žalovanou e-mailovou zprávou ze dne 24. 2. 2020, že jeho podání ze dne 17. 2. 2020 bylo zamítnuto s výše uvedenou chybou, a s informací, že do identifikace storna podání má žalobce napsat ID datové zprávy původního chybného podání (ze dne 8. 12. 2019), tj. 733016360. Krajský soud nepřisvědčil žalobci, že chyba v jeho opravném přehledu o výši pojistného ze dne 17. 2. 2020, nebyla s to způsobit vyřazení tohoto podání a jeho nezpracování žalovaným. S poukazem na relevantní právní úpravu krajský soud konstatoval, že přehled o výši pojistného se podává na předepsaném tiskopise v elektronické podobě způsobem uvedeným v zákoně č. 582/1991 Sb., o organizaci sociálního zabezpečení. Jestliže toto podání není učiněno v elektronické podobě datovou zprávou a ve formátu, struktuře a tvaru určeném příslušným orgánem sociálního zabezpečení, k takovému podání se nepřihlíží. Příslušný orgán sociálního zabezpečení v tomto ohledu přitom nemá žádnou možnost správního uvážení.

[3] Mezi stranami není sporu o tom, že opravný přehled o výši pojistného ze dne 17. 2. 2020 neobsahoval identifikátor stornovaného podání, který je jako položka uveden v tiskopise opravného přehledu o výši pojistného, dostupném formou online formuláře na <https://eportal.cssz.cz/web/portal/-/tiskopisy/pvpoj-2016>. Ze správního spisu vyplývá, že předmětná položka chyběla v opravném přehledu o výši pojistného z toho důvodu, že žalobce tiskopis opravného přehledu o výši pojistného vyplnil načtením dat ze souboru, vygenerovaného žalobcem jeho vlastním software, který sice odpovídal formátem, nikoliv již strukturou tiskopisu, stanovenému příslušným orgánem sociálního zabezpečení. Tvzení žalobce, že žalovaný nenalezl jeho původní přehled o výši pojistného ze dne 8. 12. 2019, krajský soud nepřisvědčil, neboť přehled o výši pojistného žalobce ze dne 8. 12. 2019 byl zaevidován žalovaným, a také na jeho základě byl žalobci vykázán sporný nedoplatek na pojistném na sociální zabezpečení. Chyba opravného přehledu o výši pojistného žalobce ze dne 17. 2. 2020 však spočívala v tom, že toto podání neobsahovalo povinnou položku identifikátoru původního chybného přehledu o výši pojistného ze dne 8. 12. 2019, a opravné podání žalobce tak systémem žalovaného nemohlo být s původním podáním spárováno.

[4] Podání žalobce tedy nedodrželo předepsanou strukturu tiskopisu, a proto k němu *ex lege* nemohlo být přihlíženo. Žalovaná se tak nedopustila nezákonného zásahu, kterým by mohla být přímo dotčena práva žalobce. Naopak žalovaná si veškeré své zákonné povinnosti splnila, když v souladu s § 123e odst. 2 písm. a) zákona o organizaci sociálního zabezpečení žalobce o nicotnosti podání a o důvodech nicotnosti informovala, a to nejen automaticky vygenerovaným podáním ze dne 20. 2. 2020, ale také e-mailovou zprávou ze dne 24. 2. 2020.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[5] Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost. Namítal, že nebyly splněny podmínky pro rozhodnutí věci bez jednání. Stěžovatel podáním ze dne 17. 6. 2020 vyjádřil svou vůli se jednání účastnit a tento svůj postoj dosud nezměnil. Došlo tak k zásahu do jeho ústavního práva ve smyslu čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Rozsudek je postaven na závěru, že podání stěžovatele bylo nicotné, avšak nebyl vzat v potaz fakt, že identifikátor původního podání není na tiskové sestavě ČSSZ 89 542 14, III/2019. Z napadeného rozsudku se může zdát, že podání ze dne 17. 2. 2020 neobsahovalo identifikátor původního podání, ale tak tomu není, a závěry soudu jsou proto v rozporu s obsahem spisu. Všechny povinné položky (tedy i identifikátor původního podání) byly v podání vyplněny - identifikátor původního podání však odchylně od hodnoty, kterou

pokračování

system očekával, což podle stěžovatele nepředstavuje chybu formátu, struktury či tvaru, tedy chybu vyřazující pozdější zpracování. Krajský soud nepřihlédl k tomu, zda údaj, který stěžovatel jako identifikátor vyplnil, uvedl správně/špatně. Tedy měl sám zkoumat správnost či nesprávnost vyplnění tiskopisu stěžovatelem. Krajský soud svou aktivitou nahrazuje aktivitu žalované a z rozsudku vyplývají pochybnosti, zda je skutečně žalovaná tou správnou žalovanou, neboť soud shledal, že nicotné podání k žalované vůbec nedorazilo a ona stran toho nic nečinila.

[6] Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila se závěry krajského soudu a poukázala na svá předchozí vyjádření. Setrvala na svém závěru, že podání stěžovatele zasláná do její datové schránky obsahující přehledy o výši pojistného ve formátu „xml“ vygenerované účetním softwarem stěžovatele obsahovala chybu, a tudíž nevyhovovala formátu, struktuře a tvaru určeným orgánem sociálního zabezpečení. Nesplňuje-li podání nebo jiný úkon tyto podmínky, nepřihlíží se k němu, což nemůže představovat nezákonný zásah správního orgánu. Žalovaná uzavřela, že do práv stěžovatele mohlo být případně zasaženo pouze jednáním Okresní správy sociálního zabezpečení Znojmo, která je věcně a místně příslušná k realizaci úkonů ve věci pojistného, nikoli automatizovanou odpovědí vygenerovanou automatickým systémem.

[7] Stěžovatel v replice uvedl, že pokud žalovaná zastává nadále stanovisko, že opravný přehled za měsíc listopad 2019 měl nějakou vadu, bylo její povinností sdělit, o jakou se jednalo, a to takovým způsobem, aby soud mohl přezkoumat, zda se opravdu jednalo o nedodržení formátu, nedodržení struktury nebo nedodržení tvaru. Z vyjádření žalované ke kasační stížnosti je podle stěžovatele seznatelné, že orgány sociálního zabezpečení rezignovaly na některé povinnosti správního orgánu, které delegovaly na softwarovou aplikaci. Závěrem stěžovatel uvedl, že dozvěděla-li se žalovaná o vyřazení podání stěžovatele z dalšího zpracování, stalo se tak až poté, co podání bylo tímto automatizovaným systémem vyřazeno, přičemž stěžovatel spatřuje nezákonný zásah právě v onom automatizovaném vyřazení.

III. Posouzení kasační stížnosti

[8] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[9] K námitce stěžovatele, že nebyly splněny podmínky pro rozhodnutí ve věci bez jednání, Nejvyšší správní soud v první řadě konstatuje, že krajský soud v posuzované věci stěžovatele připisem ze dne 16. 3. 2021, č. j. 29 A 32/2021 - 37, řádně poučil mimo jiné o tom, že podle § 51 odst. 1 s. ř. s., soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhl nebo s tím souhlasí, a vyzval jej, aby se vyjádřil, zda souhlasí s rozhodnutím o věci samé bez nařízení jednání, s tím, že nevyjádří-li do dvou týdnů od doručení této výzvy svůj nesouhlas s takovým projednáním věci, má se dle citovaného ustanovení s. ř. s. za to, že souhlas je udělen. Vzhledem k tomu, že stěžovatel na tuto výzvu nereagoval, měl krajský soud s ohledem na obsah svého spisu za to, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí věci bez jednání, jak ostatně konstatoval v bodě 4 kasační stížností napadeného rozsudku.

[10] Ve skutečnosti však podmínka pro rozhodnutí věci bez jednání spočívající v souhlasu stěžovatele s tímto postupem, resp. nevyjádření se k němu, nebyla splněna. Jak totiž doložil

v příloze kasační stížnosti, stěžovatel již přípisem ze dne 17. 6. 2020 ve věci vedené tehdy u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 8 A 33/2020 uvedl, že „*odvolává svůj souhlas/návrh s rozhodnutím soudu bez jednání (§ 51 odst. 1 s. ř.s.) a žádá veřejné ústní projednání svého žalobního návrhu.*“ Nejvyšší správní soud ověřil, že tento přípis stěžovatele se nachází ve spise Městského soudu v Praze sp. zn. 8 A 33/2020. Po doručení tohoto přípisu stěžovatele městskému soudu dne 17. 6. 2020 došlo k tomu, že Nejvyšší správní soud na základě kasační stížnosti stěžovatele rozsudkem ze dne 22. 9. 2020, č. j. 10 As 197/2020 - 38, zrušil usnesení městského soudu ze dne 10. 6. 2020, č. j. 8 A 33/2020 - 25, jímž městský soud věc postoupil Krajskému soudu v Brně. Městský soud následně věc znovu zapsal pod sp. zn. 8 A 113/2020, usnesením ze dne 20. 1. 2021, č. j. 8 A 113/2020 - 56, vyloučil žalobu proti žalované k samostatnému projednání a usnesením ze dne 10. 2. 2021, č. j. 8 A 7/2021 - 29, věc postoupil Krajskému soudu v Brně, který následně rozhodl kasační stížností napadeným rozsudkem. Skutečnost, že krajský soud v důsledku uvedeného procesního postupu městského soudu o žádosti o ústní projednání věci ze dne 17. 6. 2020 nevěděl, neboť neměl k dispozici spis městského soudu sp. zn. 8 A 33/2020 obsahující výše uvedený přípis stěžovatele, na závěru o nesplnění podmínek pro rozhodnutí věci bez jednání nic nemění, protože jestliže stěžovatele svůj nesouhlas s rozhodnutím věci bez jednání neodvolal, tento jeho nesouhlas stále trval, až do rozhodnutí ve věci samotné, tj. i v řízení před Krajským soudem v Brně.

[11] Zdejší soud konstatoval v rozsudku ze dne 1. 7. 2021, č. j. 2 As 128/2021 – 32: „*Nejvyšší správní soud zastává konstantně názor, že pokud krajský soud nenařídí jednání, ačkoliv k tomu nejsou splněny zákonné podmínky, zatíží řízení podstatnou vadou (viz např. rozsudky ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 28/2003 - 59, č. 482/2005 Sb. NSS, ze dne 21. 12. 2005, č. j. 1 Azs 76/2005 - 77, publikovaný pod č. 859/2006 Sb. NSS, ze dne 22. 10. 2014, č. j. 6 Ads 237/2014 - 9, ze dne 26. 9. 2014, č. j. 7 Azs 196/2014 - 29, ze dne 21. 8. 2013, č. j. 7 Afs 69/2013 - 34, či ze dne 21. 12. 2016, č. j. 7 Afs 287/2016 - 39). Účastníkovi řízení totiž nelze upřít právo na veřejné projednání věci v jeho přítomnosti, včetně možnosti vyjádřit se k věci (viz např. rozsudky zdejšího soudu ze dne 26. 9. 2014, č. j. 7 Azs 196/2014 - 30, ze dne 29. 11. 2005, č. j. 4 As 46/2004 - 58, ze dne 30. 9. 2009, č. j. 8 As 49/2008 - 62, a ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 28/2003 - 59, publikovaný pod č. 482/2005 Sb. NSS). Podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 96 odst. 2 Ústavy má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem provedeným důkazům. Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem. Účastníkům řízení svědčí tudíž základní právo, dané jim Listinou základních práv a svobod a Ústavou, kterým je právo se ve své věci takového řízení (jednání před soudem) osobně účastnit. Jestliže soud přítomnost účastníkům řízení znemožní, lze v jeho postupu spatřovat porušení ústavního práva účastníka daného čl. 38 odst. 2 Listiny, neboť je výslovným právem každého účastnit se (být přítomen) jednání soudů ve své vlastní věci, obzvláště v případech, je-li nepochybné, že svou vůli být přítomen jednání soudu jednoznačně projevil. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu je charakteristická dispozitivní zásada, v níž se zrcadlí ústavně garantovaný princip autonomie vůle. Účastníci řízení přitom svými dispozitivními úkony ovlivňují průběh řízení před správním soudem (náleží Ústavního ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. III. ÚS 630/02, a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2013, č. j. 7 Afs 69/2013 - 34, ze dne 1. 7. 2014, č. j. 7 Afs 82/2014 - 31).“*

[12] Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku dále poukázal na § 51 odst. 1 s. ř. s. a konstatoval, že „*vykladem daného ustanovení se Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích opakovaně zabýval. Dovodil, že pravidlem při soudním rozhodování je vždy nařízení ústního jednání, aby byla zachována zásada ústnosti a veřejnosti soudního jednání (srov. též čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 96 odst. 2 Ústavy). Výjimkou z této zásady je možnost soudu projednat věc bez nařízení jednání; tato výjimka však musí být vykládána s ohledem na zájmy účastníka řízení restriktivně, neboť je to účastník řízení, o jehož právech se rozhoduje, a tento účastník také s řízením disponuje (viz rozsudek ze dne 8. 7. 2017, č. j. 9 Azs 108/2018 - 43).*“ Ve výše již zmíněném rozsudku ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 28/2003 - 59, publ. pod č. 482/2005 Sb. NSS, pak zdejší soud uvedl, že „*účastníku*

pokračování

nelze upřít právo na veřejné projednání věci v jeho přítomnosti, včetně možnosti vyjádřit se k věci. Rozhodl-li proto krajský soud o věci bez nařízení jednání, aniž by byly splněny zákonné podmínky uvedené v § 51 s. ř. s., došlo v řízení k vadě, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a je proto důvodem pro jeho zrušení podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.“. Shodně k dané problematice judikuje i Ústavní soud. V nálezu ze dne 22. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 819/07 (N 167/47 SbNU 195), Ústavní soud konstatoval, že „(p)rojevili-li některý z účastníků nesouhlas s rozhodnutím věci bez jednání nebo požaduje-li nařízení jednání, je povinností soudu k projednání věci samé jednání nařídit (samozřejmě nejde-li o některou ze zákonem stanovených výjimek; viz § 51 odst. 2 a § 76 odst. 1 s. ř. s.).“

[13] Je tedy nutné uzavřít, že v projednávané věci nebyly splněny podmínky pro rozhodnutí věci bez jednání dle § 51 s. ř. s., neboť stěžovatel ve svém podání ze dne ze dne 17. 6. 2020 výslovně uvedl, že trvá na nařízení jednání. Tento jeho výslovný úkon nemohl být změněn ani tím, že později nereagoval na výzvu krajského soudu, aby se vyjádřil, zda souhlasí s rozhodnutím věci bez jednání. Byl proto naplněn důvod kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[14] S ohledem na výše uvedené Nejvyššímu správnímu soudu nezbylo než kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu pro vadu řízení zrušit a vrátit mu věc k dalšímu řízení (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Krajský soud tedy nařídí v dané věci jednání a následně o žalobě (mj. právě i s ohledem na skutečnosti zjištěné při jednání) rozhodne. Za této procesní situace se Nejvyšší správní soud nezabýval kasačními námitkami stěžovatele stran nesprávného posouzení věci krajským soudem (shodně nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 10. 2004, sp. zn. I. ÚS 18/04, a ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 560/03, či rozsudky NSS ze dne 30. 9. 2009, č. j. 8 As 49/2008 - 62, a ze dne 30. 7. 2019, č. j. 5 Azs 50/2019 - 31). Jakékoliv úvahy ohledně věci samé by totiž s ohledem na výše uvedené byly přinejmenším předčasné a způsobilé zkrátit účastníky řízení na jejich právech.

[15] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. prosince 2021

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu